

Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana (2008-2018)

© **Generalitat de Catalunya**

Departament d'Acció Social i Ciutadania

1a edició: març de 2009

Disseny gràfic: **Xeixa Rosa**

Índex

Salutació	4
Presentació	5
Introducció	6
1. Diagnòstic	8
2. Marc normatiu	13
Legislació comunitària	13
Legislació estatal	13
Legislació catalana	14
3. El procés d'elaboració del Pla: les fases i la participació	15
Les fases	16
La participació	18
4. Estructura del Pla	21
5. Eixos, línies, objectius i mesures	25
EIX 1 Més temps disponible	25
EIX 2 Un nou equilibri	29
EIX 3 Més suport	33
EIX 4 Temps amb valor social afegit.	37
6. El procés d'impuls, seguiment i avaluació	43

Salutació

Una de les problemàtiques socials més esteses en la Catalunya d'avui és la dificultat d'estructurar horaris que ens permetin gaudir d'una millor qualitat de vida. Desgraciadament, massa vegades hem de fer coincidir activitats diverses per culpa d'una organització de la vida contemporània basada en esquemes antics. És així com hem acabat construint les nostres vides al voltant dels diferents temps que dediquem a la feina, l'oci o el descans, els quals ens exigeixen trobar espais de conciliació entre aquests. Tot plegat, ens provoca una saturació d'activitats i una sensació personal d'insatisfacció i de falta de control absolut del nostre temps.

Davant dels evidents canvis socials que viu el nostre món, les administracions no podem restar amb els braços creuats i hem de ser valentes per proposar elements que facilitin la solució dels problemes que se'n deriven i que afecten el benestar de la ciutadania. És així com, des del Departament d'Acció Social i Ciutadania i a través de la Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania, us presentem el PLA ESTRATÈGIC SOBRE ELS USOS I LA GESTIÓ DELS TEMPS DE LA VIDA QUOTIDIANA (2008-2018). Aquest Pla té la finalitat d'impulsar una nova política del temps que permeti superar el concepte de "conciliació" del temps a canvi del de "gestió" d'aquest.

Aquest Pla, fruit d'un procés de participació col·lectiva entre organitzacions sindicals, empresarials, municipalistes i altres entitats socials, proposa 36 objectius amb un total de 166 mesures que busquen una organització més racional i humana de les nostres vides. D'aquesta manera, des de les polítiques públiques de benestar de la Generalitat, volem donar resposta a un dels temes que més preocupen la ciutadania d'avui i que més incomoditats generen.

Amb tot, estic conveçuda que una millor organització del temps és una prioritat bàsica per construir una Catalunya més justa on els ciutadans i les ciutadanes puguin gaudir d'uns nivells més elevats de qualitat de vida.

Carme Capdevila i Palau
Consellera d'Acció Social i Ciutadania

Presentació

Les estratègies de vida passen pel temps i per l'espai. La gestió del temps en la societat actual és una de les grans assignatures pendents i en constant evolució. El temps mediatitza les relacions socials, econòmiques i familiars, és per això que plantejar polítiques en clau de temps és plantejar polítiques complexes i que donin resposta a situacions, contextos i necessitats diverses.

El Govern de la Generalitat, des de les diferents accions previstes dins del Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya, liderat per l'Institut Català de les Dones, ha avançat en el desenvolupament d'aquests plantejaments complexos, de la necessitat de crear polítiques per reorganitzar els temps i els treballs per fer de la vida quotidiana un eix vertebrador en les polítiques públiques.

A partir d'aquests avenços calia plantejar la identificació dels projectes clau per construir una estratègia de futur, cooperació i coresponsabilitat, i, alhora, incorporar tot el potencial de reflexió i proposta a fi de fer possible que hi hagi més temps per a les persones i que aquest sigui millor.

El Pla estratègic de gestió i usos dels temps de la vida quotidiana és la concreció d'un procés de consens i col·laboració entre diferents agents socials i administracions, que pretén donar una resposta diversa i prismàtica, i, alhora, flexible i revisable.

L'estratègia que us presentem dóna gran força al procés participatiu, tant en la seva elaboració com en el seu seguiment i avaluació que ha de fer possible que el consens aconseguit sigui permanent i tingui èxit. Els canvis culturals, socials i organitzatius no són fàcils ni ràpids. Una estratègia transversal que recull allò que s'ha fet bé i aporta novetats en allò que cal millorar i incorporar, són una necessitat social i un repte significatiu per al desenvolupament de les polítiques públiques.

Carme Porta Abad

Secretària de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania

Introducció

6

En les darreres dècades, l'ús social del temps ha anat canviant, de la mateixa manera que ha canviat la societat. El temps, el seu ús, la seva gestió, així com les necessitats que es deriven de la asincronia entre els diferents usos i horaris, s'ha convertit en els últims anys en una de les principals preocupacions de la ciutadania a Catalunya, així com a la resta de països occidentals.

El temps és un bé escàs i que cada vegada adquireix més valor per a les persones, en la mesura que és un element clau per gaudir d'una qualitat de vida millor i d'un benestar personal i familiar millor.

En conseqüència, aquesta percepció sobre la importància del temps ha contribuït a una major demanda social d'actuacions en aquest sentit. Els canvis socials, econòmics i culturals dels darrers anys han fet palesa la necessitat d'abordar aquesta problemàtica amb una estratègia que vagi més enllà de les mesures tradicionals englobades en la concepció de “conciliació de la vida personal, familiar i laboral”. Volem parlar, doncs, de sincronització i d'harmonització entre els diferents temps i el seu ús social. Hem de valorar positivament els canvis i les mesures que s'han impulsat des d'aquesta perspectiva, però cal que ens situem en una concepció més integral de la concepció del temps, des dels àmbits social, econòmic, la seva relació amb l'espai i la imprescindible perspectiva de gènere.

Des de la perspectiva de gènere, les millores en la gestió i sincronització dels diferents temps necessiten, per fer-se efectives, una veritable igualtat d'oportunitats entre homes i dones en el treball de mercat, així com un reconeixement del valor social i econòmic del treball familiar i domèstic. Deixar de banda aquesta perspectiva podria tenir com a conseqüència que les accions impulsades esdevinguessin perverses i agreugessin les desigualtats encara existents.

Volem impulsar i orientar un seguit de mesures i, alhora, transmetre i comunicar la necessitat d'un canvi cultural en la concepció dels temps. Ja no podem concebre els temps en compartiments estancs: els temps de treball, d'aprenentatge, de cura, de lleure, cada vegada tenen les fronteres més diluïdes i sovint s'entremesclen.

Tanmateix s'obren nous espais on trobar solucions, l'espai comunitari es configura com una gran oportunitat per poder complementar les actuacions governamentals i aquelles que es duen a terme des de les mateixes empreses i organitzacions.

Les propostes del Pla situen les persones en el centre de l'estratègia, volem orientar-les cap a la vessant més humana, en la percepció i en l'ús del temps. Això no vol dir que l'objectiu únic sigui l'assoliment de més temps per a les persones, en cap cas es vol deixar de banda l'aspecte més qualitatiu del temps i els beneficis socials que es poden derivar de viure millor el temps de la vida quotidiana.

Partim, doncs, del reconeixement de la diversitat de models familiars (famílies monoparentals, homoparentals, nouvingudes, reorganitzacions familiars, famílies amb fills adoptats o acollits, etc.) que conviuen amb el model familiar tradicional. Estem orientant les propostes, apuntant a una resposta global i integrada que doni resposta a aquesta pluralitat familiar, però que, alhora, té en compte les dificultats afegides que comporten les especificitats de cada model.

Un aspecte innovador que cal destacar és que aquesta primera proposta considera la concertació amb els governs locals per orientar i impulsar una concreció de l'estratègia en els territoris, tot enfortint les seves capacitats i aprofitant el valor de la proximitat per afrontar els reptes que planteja la gestió dels temps.

D'altra banda, cal constatar que el desplegament del Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana (2008-2018) es farà amb plena coordinació amb els treballs de les comissions per impulsar en el si de la revisió i impuls de l'Acord estratègic per la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana 2008-2011. La revisió i l'impuls de l'Acord estratègic per al període 2008-2011, en la seva mesura 97, proposa un acord amb els agents econòmics i socials sobre l'organització del temps de treball a través de la negociació col·lectiva, així com la continuació d'un espai interdepartamental per impulsar acords en aquestes matèries. Tots aquests treballs es faran de comú acord amb el Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana (2008-2018).

Finalment, volem posar en relleu l'important paper que han de tenir tots els agents socials i econòmics, així com la societat civil, en l'èxit d'aquesta estratègia, i per això vàrem obrir un procés participatiu amb el qual, amb les propostes de totes i tots, s'ha arribat a tancar una magnífica estratègia sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana.

1. Diagnòstic

8

Un seguit de tendències demogràfiques, socials i econòmiques estan transformant la realitat catalana i han contribuït a evidenciar la necessitat d'actuació pública en l'àmbit de la gestió dels temps.

La gestió dels temps i els desequilibris que se'n deriven són un tema cada cop més present en l'agenda política de Catalunya, fruit d'una preocupació creixent de la societat catalana. Sentir parlar, per exemple, de les dificultats d'harmonitzar els temps laborals i familiars en els mitjans de comunicació o qualsevol conversa informal és quelcom habitual.

La satisfacció personal cada cop està més lligada a la disposició de temps i a la qualitat d'aquest, més fins i tot que a aspectes materials com els ingressos econòmics.

El repte de trobar un equilibri entre la vida laboral i personal és part de la realitat diària de la ciutadania del nostre país, que, cada vegada més, demanda polítiques i actuacions encaminades cap a aquest fi. Donar resposta a aquestes demandes, requereix polítiques transversals i integrades, ja que no hi ha una única resposta al tema de la gestió i l'harmonització dels temps.

Aquesta preocupació comença, lentament, a penetrar en l'àmbit empresarial. Des que s'ha reconegut i quantificat el cost generat pel desequilibri entre el temps laboral i el temps personal, en termes de productivitat i d'absentisme laboral, empreses i escoles de negocis també comencen a apostar per mesures que ajudin a harmonitzar ambdós temps.

Tanmateix la importància d'aquest tema s'ha incrementat pels canvis importants que s'han produït en una multiplicitat d'àmbits com l'econòmic, el demogràfic, el laboral, el social, etc. i que han modificat de forma irreversible la realitat social i les preferències de les persones, i, també, les seves expectatives vitals i d'autorealització.

En primer lloc podem parlar d'un increment del nombre de persones grans. La població de Catalunya ha viscut en els últims anys, igual que la majoria de societats europees, un procés d'envelliment progressiu de la seva població degut, principalment, a un augment de l'esperança de vida i a un descens important de les taxes de natalitat.

Un dels principals efectes del procés d'envelliment de la població és, inevitablement, l'increment del nombre de persones dependents i l'increment de les responsabilitats d'atenció i de cura dels mateixos familiars.

Així doncs, a causa d'aquest augment del nombre de persones grans, s'estan generant canvis en les tendències que afecten les situacions de dependència: d'una banda, les persones amb problemes més greus de salut ara sobreviuen en edats més

avançades i, per tant, els guanys en esperança de vida són anys que sovint es viuen amb dificultats d'autonomia personal.

És previsible, doncs, que les necessitats derivades del fenomen de l'envelliment progressiu de la població vagin en augment a mesura que els canvis sociodemogràfics en l'estructura de la població i en els rols familiars de les persones cuidadores es vagin consolidant. En aquest sentit, des de les administracions, s'han de desenvolupar polítiques i serveis de suport a les famílies que permetin millorar la seva qualitat de vida, tant de les persones en situació de dependència com de les persones cuidadores, que majoritàriament són dones.

Més enllà de les conseqüències sobre els increments de població en situació de dependència, l'envelliment progressiu de la població també provoca un gran increment del temps lliure a la població jubilada. Cada cop es viu més anys i cada cop es viuen en millors condicions de salut. Aquests anys de més, són anys que es poden aprofitar per desenvolupar activitats de creixement personal, de participació política i social, d'oci etc. En aquest sentit, s'han de desenvolupar polítiques que fomentin, canalitzin aquesta gran força de transformació i de construcció social, que atorguin els instruments necessaris per gaudir d'un envelliment digne, i polítiques de suport familiar per evitar que hagin de destinar la totalitat del seu temps a cuidar altres familiars.

Un altre fenomen clau és el de la immigració. A partir de l'any 2000, a Catalunya es comença a produir un fort increment de les migracions, que han acabat convertint-se en un element central del creixement demogràfic del nostre país. No hi ha dubte que l'impacte dels nous processos migratoris afavoreix l'aparició de nous reptes en relació amb la problemàtica de la gestió i la distribució dels temps de les persones. En primer lloc, juntament amb un increment de la diversitat pel que fa a la tipologia de les empreses i en relació amb les tipologies de models familiars, ara ens trobem amb un increment de la diversitat cultural i ètnica entre el col·lectiu de treballadors i treballadores.

Aquest augment de la diversitat afegeix complexitat per dissenyar polítiques i mesures de gestió i distribució del temps, ja que els interessos i les necessitats dels i les treballadores ja no són tan homogenis com fa uns anys. Així mateix, apareix una major diversitat en relació amb els usos dels temps i dels espais, públics i privats. Aquesta diversitat reclama mesures encaminades a disposar de més i millor temps que siguin més personalitzades i adaptades a la situació personal de cada persona.

Ens trobem en la situació en què l'assoliment de majors i millors temps de les famílies es realitza mitjançant l'alliberament de les tasques domèstiques, les quals ara son assumides majoritàriament per dones migrades. Per a aquestes dones s'incrementen els problemes per compaginar la seva feina amb la cura i l'atenció dels seus propis familiars. Aquesta situació, a més, s'agreuja, ja que les persones migrades, en molts casos, no disposen de xarxes familiars de suport per a la cura de les seves pròpies famílies.

Un altre canvi social important ha estat el creixement de la diversitat de les realitats familiars. Com a conseqüència dels canvis demogràfics i culturals dels últims anys, s'han manifestat una sèrie de transformacions importants en els perfils de les llars i de les estructures familiars del nostre país, caracteritzades principalment per un afebliment de les relacions patriarcals tradicionals i per unes relacions de parella cada vegada més igualitàries.

Tanmateix cal destacar que, en els últims anys, també s'han produït importants canvis en les dinàmiques familiars, en el tipus de relacions a l'interior de la família i en les dinàmiques dels vincles familiars. Ara hi ha més llars, però aquestes tenen menys membres.

La reducció del nombre d'infants i l'increment dels fills o filles únics, junt amb un exercici més tardà de la maternitat, comporta canvis en la significació i en

els models de criança. Cada cop es concentren més els anys de criança amb els anys de major ocupació i desenvolupament professional. Al mateix temps, també s'ha produït un increment de les llars monoparentals (majoritàriament encapçalades per dones), tant per l'increment del nombre de separacions i divorcis com per opció personal de la persona progenitora.

Tradicionalment, a Catalunya, les xarxes de parentiu i els lligams intergeneracionals han mantingut i mantenen una forta importància deguda, en part, a la incidència de models culturals propis del país i a la feblesa del sistema públic de protecció familiar. D'aquesta manera, les xarxes de parentiu s'han convertit en un complement essencial o, fins i tot, en un substitut necessari de les prestacions econòmiques per a la cura i l'assistència personal en el si de les famílies.

La diversificació de les realitats i els models familiars també requereix, per part de la societat, una diversificació dels instruments i mecanismes necessaris per assolir una organització correcta i una distribució dels temps. Si bé en una societat típicament industrial la majoria de la població compartia uns mateixos horaris laborals, unes estructures familiars molt similars i unes mateixes pautes culturals, avui en dia tot això ha canviat.

La diversificació de les realitats familiars, la multiplicitat de les formes d'organització del treball o l'arribada de persones migrades amb les seves pròpies pautes culturals han incorporat una gran complexitat a l'hora d'implementar polítiques de gestió dels temps, ja que aquestes han de permetre oferir solucions cada vegada més individualitzades i personalitzades segons la situació social i econòmica de cada persona i, també, del moment de l'etapa vital en què es trobi.

Al costat d'aquests fenòmens, no podem oblidar-ne uns d'econòmics: la transformació i la diversificació de l'estructura econòmica i productiva de Catalunya.

Estem immersos en un procés de canvi d'una economia basada principalment en el sector industrial cap a una economia en què el sector serveis cada vegada té més pes i en què cada vegada s'exigeixen nivells més alts d'eficiència per ser competitius en un mercat globalitzat.

El procés de terciarització de l'economia implica l'aparició de noves formes d'organització del treball, en tant que sectors com, per exemple, el del comerç, l'hoteler o el món de l'oci en general tenen horaris molt diversos i diferents dels del sector industrial (horaris de nit, dies festius, etc.). D'altra banda, aquest model competitiu més basat en el capital humà també requereix un canvi en les formes de treballar. No es tracta de treballar més hores, sinó de treballar millor.

Els canvis generats en aquest procés de transformació i diversificació de les estructures econòmiques i productives han provocat la introducció de noves friccions i incompatibilitats entre els àmbits personal, familiar i professional de les persones, incrementant la percepció social dels problemes associats a una falta d'equilibri entre les diferents esferes de la vida. S'ha posat de manifest la necessitat de disposar d'alternatives d'organització del temps que satisfacin les diferents modalitats de treball dels individus en diferents moments de la seva etapa vital.

Aquestes noves formes d'organitzar els horaris laborals tindran èxit si tenen com a doble objectiu la generació de beneficis que assegurin la continuïtat de l'empresa i la seva capacitat per crear riquesa i llocs de treball, així com que els treballadors i treballadores assoleixin una millora en el seu benestar.

També és important ressaltar que, a mesura que ens endinsem a la societat del coneixement, es fa més clara la relació entre l'educació i la formació de la persona i la seva promoció social i econòmica. La competitivitat de les empreses, que cada vegada estarà més lligada al potencial d'innovació i de qualificació de les seves treballadores i treballadors, requereix una actualització permanent dels coneixements al llarg de tota la vida. És a dir, la formació continuada i permanent ha d'estar present

en el dia a dia de les empreses i, per tant, aquestes han d'incorporar nous instruments de gestió i distribució del temps que permetin destinar part de la jornada a la formació del seu personal.

Fruit d'aquest canvi en l'estructura econòmica i productiva de Catalunya s'han d'entendre l'increment i la diversificació de les formes de treball no convencional. El canvi més rellevant que s'ha produït en el mercat laboral en els últims temps ha estat l'increment de l'ús, per part de les empreses, de les formes de treball no convencional (contractes temporals, contractes a temps parcial, flexibilització d'horaris, teletreball, etc.). Aquestes noves formes d'organització del treball esdevenen molt menys estandarditzades i més complexes que no pas les formes de treball tradicionals i donen lloc a una multitud de situacions personals diferents entre el col·lectiu dels treballadors i treballadores, la qual cosa suposa un gran repte per a les polítiques de conciliació i gestió dels temps. No hi ha dubte que aquesta diversificació de les formes de treball no convencional pot generar oportunitats per a una millor gestió i distribució dels temps en la mesura que diferents tipus de contractes poden donar resposta a diferents situacions dels individus i de les empreses.

Els avenços tecnològics de les últimes dècades també han tingut un impacte fonamental en la naturalesa del treball a la nostra societat. Les noves eines d'informació i de comunicació han alterat la forma i la ubicació dels llocs de treball, diluint les fronteres entre el que és treball i el que no ho és i facilitant que es pugui treballar a qualsevol lloc i a qualsevol hora. Això pot tenir conseqüències positives (com, per exemple, poder treballar des de casa, amb uns horaris flexibles) o negatives (augmentant les dificultats de separar el treball de la vida personal o el fet d'estar disponible i localitzable a totes hores).

Sens dubte, els canvis tecnològics han augmentat les oportunitats per trobar formes alternatives de treball que ajudin a satisfer les demandes de gestió i d'organització del temps de les persones. Això permet que, en molts casos, la persona es pugui gestionar el seu temps d'una forma més òptima i trencar, així, amb les sòlides barreres que tradicionalment han separat el temps personal, el temps familiar i el temps laboral. Cal tenir en compte, però, que aquestes oportunitats poden convertir-se en perills si les mesures s'adopten únicament des dels interessos empresarials, sense tenir en compte les necessitats personals dels treballadors i treballadores.

És especialment en l'àmbit rural, on les noves tecnologies de la informació i de la comunicació representen una gran oportunitat. Les TIC poden facilitar activitats no presencials com el teletreball, la formació en línia, així com permetre les comunicacions personals i familiars. També cal tenir en compte com la introducció de noves tecnologies pot ajudar a diversificar i potenciar les activitats econòmiques a les àrees rurals, per exemple, a través del comerç electrònic.

La incorporació de les noves tecnologies a l'àmbit laboral comportaran noves formes de prestar els serveis que facilitaran l'autogestió del temps de forma més individual. Convé, però, tenir en compte que les alternatives basades en les noves tecnologies, com el teletreball, no són una solució genèrica per a tots els treballadors. Pel que fa a l'àmbit de les administracions públiques, les noves tecnologies poden oferir noves possibilitats per relacionar-se d'una manera molt més lliure, àgil i eficaç, tant per a la ciutadania com per a la mateixa Administració.

El darrer fenomen important, en termes de gestió dels temps, és l'increment i els canvis en les pautes de mobilitat de la ciutadania a Catalunya. Tot i que la proximitat en la residència entre les persones d'una família ha estat una constant en la societat catalana, en els darrers estudis de mobilitat s'observa un clar increment de la mobilitat entre municipis, en la mesura que augmenta el nombre de persones que viuen en un municipi i treballen en un altre. Aquesta tendència ha implicat un augment general del temps destinat a desplaçaments i una reducció de les oportunitats que la

mateixa família es faci càrrec dels familiars més dependents, ja siguin infants o persones grans, a causa de l'increment de les distàncies entre els habitatges dels diferents membres de la família.

Aquesta situació és especialment crítica en l'àmbit rural. En aquest, la majoria d'àrees es troben lluny de les principals xarxes de comunicació i de transport públic. Aquest fet té com efecte una mobilitat molt basada en el transport privat, l'accés al qual pot representar per a determinats col·lectius certes dificultats.

L'augment de les distàncies ha provocat, més enllà de l'increment del temps destinat a desplaçaments, un afebliment d'aquestes relacions de parentiu i, per tant, una reducció de les possibilitats que els mateixos familiars s'encarreguin de les criatures o d'altres familiars en situació de dependència i, per tant, suposa un increment en les dificultats d'harmonitzar el temps laboral i familiar o personal.

Finalment, no podem deixar de banda el fet que la percepció del temps ha anat canviant en l'imaginari col·lectiu de la societat catalana. El temps va adquirint cada cop més significats i més diversos. Les característiques de les persones i de les seves circumstàncies vitals són altament variables i condicionen els diferents usos socials del temps. Per tant, els usos del temps no són homogenis i evidencien grans diferències segons l'activitat, el sexe o l'edat i, fins i tot, el grup social de pertinença. Per tant, les polítiques i mesures encaminades a una major i millor gestió del temps de les persones hauran de tenir en compte aquesta variabilitat.

L'estructuració i l'organització dels temps i els espais públics i socials (horaris laborals, horaris dels transports públics, horaris de l'Administració, períodes de vacances escolars, etc.) no pot pas centrar-se en les necessitats de la producció i de les empreses com s'ha fet fins ara, sinó que s'han de basar en les persones i en les seves necessitats personals i familiars. Les persones han de ser capaces d'escollir la millor manera de gestionar i distribuir-se el seu propi temps.

Aquest escenari és complex i suposa abordar nous reptes, donar resposta a noves necessitats i evidencia la urgència d'un canvi cultural, que serà lent però per al qual cal començar a treballar. Les polítiques de gestió dels temps han de convertir-se en cabdals dins l'actuació dels diferents governs, ja que l'harmonia entre els diferents temps esdevé bàsica per al benestar de les persones.

2. Marc normatiu

El Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana (2008-2018), s'inscriu dins el marc normatiu següent:

13

Legislació comunitària

- Directiva 2006/54/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 5 de juliol de 2006, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat d'oportunitats i igualtat de tracte entre homes i dones en assumptes d'ocupació (refundició).
- Directiva 2002/73/CE, de 23 de setembre, del Parlament Europeu i del Consell, relativa a la igualtat de tracte entre dones i homes en les condicions de treball.
- Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea, de desembre del 2000, que fa una referència expressa a la conciliació.
- Directiva 96/34/CE, de 3 de juny de 1996, relativa a l'Acord marc sobre el permís parental.
- Directiva 92/85/CEE del Consell, de 19 d'octubre de 1992, relativa a l'aplicació de mesures per a promoure la millora de la seguretat i de la salut en la feina de la treballadora embarassada.
- Resolució del Consell de la Unió Europea i dels ministres de Treball i Assumptes Socials, de 29 de juny de 2000, relativa a la participació equilibrada d'homes i dones en l'activitat professional i en la vida familiar.
- Recomanació del Consell, de 31 de març de 1992, sobre la cura i atenció de les nenes i els nens.

Legislació estatal

- Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics.
- Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.
- Llei 43/2006, de 29 de desembre, per a la millora del creixement i el treball.
- Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.
- Llei 15/2005, de 8 de juliol, per la qual es modifica el Codi civil i la Llei d'enjudiciament civil en matèria de separació i divorci.
- Llei 1/2004, de 21 de desembre, d'horaris comercials.
- Llei 59/2003, de 19 de desembre, de firma electrònica.

- Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.
- Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses.
- Llei 34/2002, d'11 de juliol, de serveis de la societat de la informació i de comerç electrònic.
- Llei 39/1999, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores.
- Reial decret 1251/2001, de 16 de novembre, pel qual es regulen les prestacions econòmiques del Sistema de la Seguretat Social per maternitat i risc durant l'embaràs.

Legislació catalana

- Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, la qual configura el dret a l'accés als serveis socials com un dret subjectiu de caràcter universal.
- Llei 1/2007, de 5 de juny, del Consell de Relacions Laborals.
- Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (EAC). Recull expressament, a l'article 16, el dret de totes les persones, d'acord amb els requisits establerts per la llei, a rebre prestacions socials i ajuts públics per atendre les càrregues familiars, d'acord amb els requisits establerts per la llei, i preveu com a principi rector, a l'article 40, el mandat als poders públics de promoure les mesures econòmiques i normatives de suport a les famílies dirigides a garantir la conciliació de la vida laboral i familiar i a tenir descendència, amb una atenció especial a les famílies nombroses.
- Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic: estableix drets subjectius per a situacions predeterminades i crea prestacions de caràcter econòmic per a la protecció de les persones més desafavorides.
- Llei 8/2006, de 5 de juliol, de mesures de conciliació de la vida personal, familiar i laboral del personal al servei de les administracions públiques de Catalunya.
- Llei 17/2005, de 27 de desembre, de modificació de la Llei 8/2004, de 23 de desembre, d'horaris comercials.
- Llei 8/2004, de 23 de desembre, d'horaris comercials de Catalunya.
- Llei 5/2004, de 9 de juliol, de creació de llars d'infants de qualitat.
- Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies.
- Llei 9/2003, de 13 de juny, de la mobilitat.
- Llei 9/1998, de 15 de juliol, del Codi de família, amb les modificacions produïdes per la Llei 3/2005, de 8 d'abril, de modificació de la Llei 9/1998, del Codi de família, de la Llei 10/1998, d'unions estables de parella, i de la Llei 40/1991, del Codi de successions per causa de mort en el Dret civil de Catalunya, en matèria d'adopció i tutela.
- Llei 10/1998, de 15 de juliol, d'unions estables de parella, amb les modificacions produïdes per la Llei 3/2005, de 8 d'abril, de modificació de la Llei 9/1998, del Codi de família, de la Llei 10/1998, d'unions estables de parella, i de la Llei 40/1991, del Codi de successions per causa de mort en el Dret civil de Catalunya, en matèria d'adopció i tutela.
- Decret 362/2006, de 3 d'octubre, pel qual s'aproven les directrius nacionals de mobilitat.
- Decret 324/2001, de 4 de desembre, relatiu a les relacions entre els ciutadans i l'Administració de la Generalitat de Catalunya a través d'Internet, i l'Acord del Govern de la Generalitat de 13 de juliol de 1999, mitjançant el qual es va endegar el projecte d'Administració Oberta de Catalunya.

3. El procés d'elaboració del Pla: les fases i la participació

Poques polítiques expressen, i són al mateix temps, el resultat de tantes interdependències com les polítiques del temps, per això el seu èxit depèn sobretot de la capacitat d'orientar i articular una gran pluralitat d'interessos i demandes cap a una mateixa direcció, cap a un mateix escenari de futur.

La Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania del Departament d'Acció Social i Ciutadania, en el moment que assumeix l'elaboració i redacció d'aquest Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana, parteix d'aquesta premissa, i, per aquest motiu, inicia la tasca, encomanada pel Govern de la Generalitat, buscant complicitat i participació, consens i compromís.

L'elaboració i redacció, doncs, ha estat precedida per l'anàlisi i la reflexió, però sobretot és el resultat d'un procés de participació ampli i plural, que ha acompanyat en tot moment l'elaboració i que ha estat en les últimes fases quan ha assumit un paper rellevant.

Aquest treball dinàmic d'intercanvi i participació, s'ha fet entre tots els departaments de la Generalitat de Catalunya responsables en la realització de les futures actuacions, i també amb la ciutadania, que han enriquit amb reflexions i idees la definició de l'estratègia.

Els objectius que han inspirat l'elaboració del Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana han estat:

- Definir un marc estratègic orientador de les polítiques del temps: una visió d'escenari futur i unes línies i criteris que cal seguir per avançar cap a la visió i el desenvolupament del Pla.
- Establir i orientar les bases d'una cooperació i coresponsabilitat entre diferents parts implicades amb capacitat efectiva d'acció i incidència per recórrer el camí des del consens.
- Incorporar tot el potencial de reflexió i proposta, les demandes, necessitats i percepcions de la ciutadania
- Enfortir una nova cultura: donar a conèixer els nous conceptes i tendències, crear complicitats sobre la visió de futur.
- Donar resposta a les demandes i particularitats específiques pel que fa a usos i gestió del temps de tot el territori català incorporant-hi la perspectiva del món rural.

- Assegurar la transversalitat en l'elaboració i la definició de propostes, atenent a la realitat quotidiana pel que fa als usos i la gestió dels temps, en la qual els temps de treball remunerat, el familiar i el personal interaccionen constantment i de manera diferent en funció del moment vital.
- Orientar el procés d'elaboració per tal d'afavorir la igualtat d'oportunitats en els usos i la gestió dels temps entre dones i homes, entre diferents col·lectius, i diferents àmbits territorials.

El caràcter participatiu i inclusiu que ha inspirat l'elaboració i la redacció del Pla no s'abandonarà en cap moment, i de la mateixa manera està previst que tingui un paper fonamental en la fase d'impuls, seguiment i avaluació.

Les fases

L'elaboració del Pla estratègic sobre els usos i la gestió del temps a la vida quotidiana s'ha estructurat en quatre grans fases:

1a fase: anàlisi i diagnosi

El punt de partida d'aquesta primera fase ha consistit en la recopilació, l'anàlisi i la posterior sistematització de la informació disponible sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana per tal d'elaborar una diagnosi quantitativa i qualitativa.

El resultat ha estat una diagnosi integrada per tres documents:

- **Anàlisi de les tendències actuals**
 Consisteix en una anàlisi de tendències demogràfiques, socials i econòmiques que incideixen sobre la gestió dels temps de les persones.
- **Visions de les parts implicades. Informe qualitatiu**
 Es configura com una anàlisi de la visió de les parts implicades en la gestió dels temps a partir d'entrevistes realitzades a persones representants de l'Administració de la Generalitat i de l'Administració local, a entitats i associacions de l'àmbit de les famílies i del lleure, a associacions de mares i pares d'alumnes, a sindicats i organitzacions empresarials i a departaments de recursos humans d'empreses.
- **Actuacions en marxa. Anàlisi de les respostes actuals**
 Es tracta d'un recull de les respostes, és a dir, actuacions i mesures, que es duen a terme a Catalunya i que són rellevants per a la gestió dels temps, com a pas previ per definir una estratègia global.
- **Bibliografia utilitzada en la fase de diagnosi**

2a fase: determinació de les línies estratègiques

A partir dels documents generats en la fase de diagnòstic s'inicia aquesta segona fase, que té com a objectiu la creació d'un document de treball que doni una primera estructura i orientació a tota la informació recollida i analitzada a la primera fase de diagnòstic. Es tracta de concretar una primera proposta dels reptes estratègics als quals el Pla ha de donar resposta: la **preestratègia o estratègia provisional**.

En aquesta fase es constitueix la **Comissió Coordinadora**, una comissió liderada per la Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania i integrada per persones expertes en gestió del temps i conciliació, vinculades al món universitari, i persones representants dels departaments de la Generalitat de Catalunya més implicats, atès l'àmbit competencial que desenvolupen.

El treball de la Comissió Coordinadora comença en aquesta segona fase i finalitza durant la tercera.

El seu treball ha estat cabdal en la definició de l'estratègia provisional i ha permès enriquir, així com avalar, des del seu coneixement i experiència, els diferents continguts del Pla.

Les funcions de la Comissió Coordinadora han estat:

- Assumir el lideratge institucional del procés.
- Aprovar formalment els diferents documents.
- Facilitar informació i dades sobre accions, serveis o projectes relatius a l'àmbit de la gestió dels temps.
- Assumir compromisos per part dels departaments de la Generalitat amb l'objectiu de definir les mesures i actuacions que s'aplicaran en el procés d'implementació del Pla.

Convé destacar, doncs, el **paper de lideratge institucional del procés** que ha dut a terme la Comissió Coordinadora i que també ha permès **assumir compromisos** per part dels departaments amb l'objectiu de definir les mesures i actuacions que s'aplicaran en el procés d'impuls i seguiment del Pla.

La Comissió Coordinadora s'ha anat reunint periòdicament durant el procés d'elaboració del Pla. Al juliol de 2007 va aprovar l'estratègia provisional que serviria per obrir el procés de participació. La darrera reunió va tenir lloc el mes d'octubre i va suposar el tancament institucional d'aquesta.

Comissió Coordinadora del Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana

Els departaments i unitats que han format part d'aquesta Comissió Coordinadora són:

Departament d'Acció Social i Ciutadania
Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania
Institut Català de les Dones
Departament de Treball
Departament de Polítiques Territorials i Obres Públiques
Departament d'Innovació, Universitats i Empresa
Departament de Governació i Administracions Públiques,
Departament d'Educació
Departament de Medi Ambient i Habitatge

Les persones expertes que han format part de la Comissió Coordinadora són:

Cristina Brullet. Universitat Autònoma de Barcelona.
Anna Escobedo. Universitat Autònoma de Barcelona.
Mària Prats. Universitat Autònoma de Barcelona.
Elisabet Almeda. Universitat de Barcelona.
Esther Batalla. Universitat Oberta de Catalunya.
Carme Gòmez. Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU).

3a fase: estratègia provisional i procés de participació

En aquesta tercera fase es fa públic a la ciutadania el document de l'estratègia provisional aprovat per la Comissió Coordinadora, que incorpora la definició de la visió i dels eixos estratègics, dels criteris d'actuació i dels objectius.

És en aquest moment, que podem dir que s'inicia el **procés de participació** obert a institucions, associacions, entitats i ciutadania, en el qual culmina al novembre amb una jornada de treball i participació.

La participació ha estat de gran importància durant tot el procés d'elaboració del Pla, però és en aquesta tercera fase que les reflexions, els suggeriments i les aportacions dels diferents consells de participació de la Generalitat de Catalunya i de la ciutadania, organitzada o individual, esdevé cabdal.

4a fase: redacció definitiva i presentació del Pla

La darrera fase d'elaboració ha consistit a treballar el document d'estratègia provisional a dos nivells: amb els departaments de la Generalitat de Catalunya i amb la ciutadania.

En primer lloc, s'ha dut a terme un treball amb tots els departaments de la Generalitat de Catalunya, especialment amb aquells que no formaven part de la Comissió Coordinadora.

Aquest treball s'ha elaborat en el marc de la Comissió Interdepartamental de Suport a les Famílies (CISF), òrgan col·legiat on es troben representats els diversos departaments de la Generalitat i que té com a funció assegurar la coordinació adequada de les actuacions dels diferents departaments en l'àmbit de les famílies per tal d'impulsar les polítiques familiars i la seva aplicació. La CISF ha rebut informació del Pla estratègic al llarg de tot el procés d'elaboració i és l'òrgan que aprova i valida definitivament el Pla.

El resultat més evident del treball efectuat amb els departaments ha estat la definició i la concreció d'un conjunt de mesures que quedaran recollides en aquest Pla organitzades en eixos, línies estratègiques i objectius, però també ha contribuït a la reformulació i la millora de la mateixa definició de l'estratègia.

D'altra banda, és en aquesta darrera fase que s'ha realitzat l'anàlisi i la sistematització del procés participatiu que han permès recollir els accents i els punts de vista tant pel que fa a la ciutadania i el tercer sector com als diversos òrgans de participació de la Generalitat de Catalunya.

En aquesta fase, doncs, es materialitza la redacció del Pla estratègic, la seva aprovació per la Comissió Interdepartamental de Suport a les Famílies i la seva presentació pública.

La participació

Ha estat voluntat del Departament d'Acció Social i Ciutadania, des de l'inici de l'elaboració del Pla, poder incorporar tot el potencial de reflexió i propostes de totes les parts implicades, així com recollir les visions i reflexions de la societat.

Per aquest motiu, s'ha incorporat la participació com a principi orientador del Pla, que l'inspira des de la seva justificació i que ha de perdurar fins al seu seguiment i avaluació.

El procés de participació s'ha configurat, per tant, intentant assegurar la màxima pluralitat i representativitat possibles, apropant l'estratègia provisional aprovada per la Comissió Coordinadora als departaments de la Generalitat, a l'Administració local, i a la ciutadania que de forma col·lectiva o des de l'àmbit individual ha volgut aportar les seves opinions i propostes. Aquest procés s'ha elaborat establint sistemes de recollida, gestió i divulgació d'aportacions i reflexions, així com de sistematització, que permetessin incorporar-les al text definitiu.

La participació ha tingut un caràcter marcadament transversal en tot el procés d'elaboració del Pla, tot i que assoleix major protagonisme en la tercera fase, moment en què hi intervenen diferents òrgans de participació de la Generalitat de Catalunya,

de l'Administració local, del món associatiu i de la ciutadania en general, i que culmina amb una jornada de treball i participació.

El procés de participació s'ha articulat des de les actuacions següents:

- **Entrevistes a les principals parts implicades**

Durant la primera i la segona fase del Pla s'han fet un seguit d'entrevistes tant a persones expertes com a representants dels diferents departaments de la Generalitat de Catalunya, incidint en cada cas en les temàtiques específiques en les quals aquestes persones podien aportar una visió des del seu àmbit de coneixements i experiència.

D'aquesta manera s'ha volgut dotar d'un marc de referència comú en l'àmbit de les polítiques de temps, i, gràcies a aquesta visió compartida, millorar la coordinació de les seves accions i incorporar l'anàlisi de les seves visions, perspectives i estratègies al Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana.

- **Sessions de treball amb els òrgans de participació**

El treball amb els diferents òrgans de participació de la Generalitat de Catalunya ha consistit a informar sobre el contingut de l'estratègia per tal de reflexionar i generar un debat sobre aquest. D'aquest treball n'han sorgit propostes, aportacions i comentaris que han contribuït a definir una estratègia amb un alt nivell de consens.

Concretament, el Pla ha estat treballat en els òrgans següents:

- Consell Nacional de Dones de Catalunya
- Observatori Català de les Famílies
- Consell de la Gent Gran de Catalunya
- Consell Assessor de la Immigració
- Consell Nacional de la Joventut de Catalunya

- **Espai de participació**

La creació de la pàgina web ha estat plantejada no sols com a instrument de difusió del projecte, sinó sobretot com un instrument de participació i de diàleg entorn d'aquest.

La web ha permès accedir als documents base de l'estratègia i aportar reflexions i propostes no tan sols des del món associatiu, sinó també des de la ciutadania en general.

Paral·lelament, també era possible fer arribar aportacions i suggeriments mitjançant el correu postal. En conjunt es van rebre al voltant de 1.200 aportacions escrites per algun dels canals de participació posats a disposició.

- **Jornada de Treball i Participació**

Aquest procés de participació va tenir la seva culminació en una jornada de treball i participació on es van debatre les aportacions de totes aquelles persones, institucions, entitats i associacions que han estat implicades en el procés de definició del Pla estratègic.

La Jornada va comptar amb una assistència important i amb una participació de ponents nodrida que representaven la diversitat de persones i sectors implicats en el procés d'elaboració del Pla: associacions de dones, entitats de famílies, de gent gran, organitzacions empresarials, sindicats, departaments de la Generalitat de Catalunya, associacions municipalistes,

universitats, associacions de mares i pares d'alumnes, de gent gran, de veïns i veïnes, entre d'altres.

La Jornada també va permetre difondre els continguts del Pla i recollir noves aportacions i punts de vista tant de les persones que hi van participar com a ponents com del públic assistent.

Temes com el reconeixement del valor social i econòmic de les tasques d'atenció i cura de les persones en l'àmbit domèstic-familiar, la importància de la qualitat dels temps dels infants, la necessitat de reduir els temps de mobilitat, la descentralització dels serveis o la importància de la dimensió comunitària són alguns dels temes que es van tractar i que han quedat reflectits en la redacció del Pla estratègic.

D'aquestes Jornades i de tot el procés de participació en si, s'ha pogut constatar que, amb accents diferents, hi ha una visió prou compartida del que són els reptes i les prioritats que han de marcar el contingut del Pla estratègic.

Així doncs, la necessitat d'una pluralitat de lideratges (Govern, Administració local i ciutadania), la diversitat de realitats a les quals cal donar resposta a través del Pla, el reconeixement del valor social i econòmic de les tasques d'atenció i cura de les persones, la perspectiva necessària de les dones, la qualitat dels temps dels infants i de les famílies, la necessitat de reduir els temps de mobilitat i la promoció de les noves tecnologies, les diferents realitats territorials del nostre país i la importància d'emprendre mesures dirigides al món rural, la importància de la descentralització dels serveis, la negociació col·lectiva i, finalment, la importància de la dimensió comunitària com un àmbit clau per a l'exercici de determinats drets, són tots aspectes que s'han emfatitzat al llarg de les Jornades i de la participació de la ciutadania.

4. Estructura del Pla

El Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps i la vida quotidiana s'estructura en quatre eixos estratègics i considera cinc mesures d'impuls de l'estratègia.

El Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana s'estructura en quatre eixos que pretenen abordar, de forma clara, els reptes i les necessitats detectades en la fase de diagnòstic.

Els quatre eixos posen de manifest el caire integral i transversal d'aquest Pla. La seva definició i concreció ha estat laboriosa, precedida d'un gran esforç de reflexió i d'una voluntat política explícita d'englobar-hi les diferents perspectives des de les quals cal actuar en polítiques de temps.

Els eixos en si mateixos, sense cap altre nivell jeràrquic en l'estructura del Pla, orienten sobre quina és la visió compartida de totes les parts implicades, i quin és l'escenari de futur. Per aquest motiu, el fet d'aconseguir la seva concreció, així com que aquesta concreció vagi acompanyada de compromisos d'actuació, és un dels valors afegits d'aquest Pla.

El primer eix s'orienta cap a l'assoliment de més temps, en termes quantitatius. D'aquesta manera es pretén posar en valor una necessitat àmpliament compartida per la societat i evidenciada en el diagnòstic: la demanda de temps per part de la ciutadania.

El segon eix comprèn totes aquelles actuacions dirigides a un ús més equitatiu del temps. Tot i produir-se alguns avenços, durant la fase de diagnòstic es continuen detectant desigualtats i diferències en l'ús del temps entre homes i dones. Aquesta situació requereix grans esforços que incideixin especialment en el canvi cultural i en l'imaginari col·lectiu.

El tercer eix fa referència al suport per viure amb qualitat els diferents cicles vitals. El diagnòstic mostra clarament un augment de la diversitat a la nostra societat; diversitat de les realitats familiars, en les formes de treballar, en l'economia, en la cultura. Per tant, aquest eix vol donar una resposta plural a unes necessitats de suport cada cop més diverses.

El quart eix explicita una inquietud emergent detectada en el diagnòstic: la preocupació per la qualitat del temps. Així doncs, la societat demana cada cop més un temps de qualitat i amb valor social. Aquesta demanda és visualitzada, especialment, en una necessitat creixent d'un temps familiar de qualitat, un temps essencial per compartir en família.

De forma esquemàtica, el contingut de cada eix del Pla seria el següent:

1. Més temps disponible

Una organització territorial i social que afavoreix una millor gestió dels temps de la vida quotidiana

Aquest primer eix aborda una demanda social important i un aspecte que no es pot deixar de banda en parlar de la gestió i els usos del temps: la necessitat de facilitar els temps de la vida quotidiana.

Les estratègies per augmentar aquesta disponibilitat de temps passen per repensar l'organització horària dels serveis, així com del temps de treball, amb l'objectiu d'assolir l'harmonització d'aquests amb les necessitats de les persones.

La negociació col·lectiva es configura com un instrument privilegiat per incorporar i concretar mesures de flexibilitat en l'àmbit laboral.

Tampoc es deixa de banda la importància d'apropar aquests serveis per reduir les necessitats i els temps de mobilitat de les persones.

En aquest sentit, s'apunta la necessitat d'incidir en l'organització del territori i en el desenvolupament de la xarxa de transport públic.

2. Un nou equilibri

Un nou equilibri en el valor i la distribució dels temps dedicats al treball de mercat i el treball familiar i domèstic

En parlar de gestió del temps cal tenir present l'existència de diferències i desigualtats en els usos dels temps entre homes i dones.

En aquest sentit, les línies estratègiques s'orienten a assolir una transformació en el camp del treball tant de mercat com familiar i domèstic.

D'una banda es vol promoure la igualtat entre homes i dones en l'àmbit de treball de mercat a través d'actuacions encaminades a equilibrar les situacions de desigualtat, com també a través d'incentius i suport a les empreses i organitzacions per tal que desenvolupin accions per evitar aquestes situacions.

D'altra banda, també es vol afavorir el repartiment equitatiu de les tasques domèstiques i de cura entre homes i dones.

Per aquest motiu, en primer lloc, l'estratègia apunta cap a una revalorització d'aquest treball.

3. Més suport

Més suport per viure amb qualitat els cicles vitals i les situacions familiars que requereixen més temps

Les necessitats de temps de les persones van molt lligades al moment del cicle vital en què es troben.

Tenir cura dels infants, de persones en situació de dependència o amb discapacitats suposa una necessitat més intensa de temps i, per tant, és important donar el suport necessari a aquestes situacions vitals que requereixen més temps i energia

El Pla té en compte la necessitat de millorar i augmentar els serveis de proximitat.

Per això, aquest eix s'orienta a donar suport a les persones que volen responsabilitzar-se d'aquesta cura, a través de mesures destinades a harmonitzar el temps laboral amb el temps de cura, així com mesures de suport que facilitin la seva tasca quotidiana.

També es vol promoure l'espai comú comunitari com a oportunitat perquè la mateixa societat pugui autoorganitzar-se.

4. Temps amb valor social afegit

Temps per aprendre i educar, temps per participar en la vida col·lectiva

El quart eix del Pla se centra en la vessant més qualitativa del temps. El temps que es dedica a aprendre, a educar i a participar té, sens dubte, un valor social afegit.

L'objectiu d'aquest eix és promoure i garantir aquests temps d'aprenentatge, educació i participació. Es proposa garantir les oportunitats d'aprenentatge tenint en compte, especialment, aquells col·lectius que tenen dificultats afegides per fer compatible el temps laboral o el temps de cura amb el temps de formació.

També es tracta el temps dels infants considerant un pacte social entre les famílies, l'escola i la comunitat. L'objectiu és millorar la qualitat –i la quantitat– del temps dels infants, promovent i revaloritzant un temps clau per al benestar i el desenvolupament dels infants: el temps en família.

Per últim, es vol promoure la participació cívica de les ciutadanes i els ciutadans a través de l'adaptació de les diverses formes de participació en una realitat, l'actual, on el temps és un bé escàs.

Cada eix s'organitza en línies que sintetitzen les orientacions estratègiques claus de cadascun d'aquests, i dins d'aquestes línies trobem els **objectius**. Aquests darrers expliciten, ja de forma més concreta i mesurable, com impulsar els diferents eixos i línies.

Eix 1	Més temps disponible	Una organització territorial i social que afavoreix una millor gestió dels temps de la vida quotidiana		
línies	Promoure noves formes d'organitzar els horaris per facilitar l'adaptació a una pluralitat creixent de necessitats i demandes.	Facilitar els acords que concreten mesures de flexibilitat en l'àmbit laboral d'acord amb les necessitats de la vida quotidiana de les persones.	Reduir les necessitats i els temps de mobilitat: uns serveis de proximitat diversos i de qualitat. Més serveis sense distància, noves formes de prestació.	
Eix 2	Un nou equilibri	Un nou equilibri en el valor i la distribució dels temps dedicats al treball de mercat i al treball familiar i domèstic		
línies	Donar valor a les tasques de cura i atenció a les persones com una dimensió clau per a la vida personal i col·lectiva.	Promoure la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en els temps de treball remunerat.	Afavorir la redistribució del treball no remunerat entre homes i dones.	
Eix 3	Més suport	Més suport per viure amb qualitat els cicles vitals i les situacions familiars que requereixen més temps		
línies	Facilitar oportunitats per gestionar els propis itineraris vitals i les situacions familiars que requereixen més temps.	Incrementar la provisió de serveis de proximitat i prestacions per a l'atenció a la infància i a les persones amb dificultats d'autonomia.	Suport a les persones que assumeixen la responsabilitat principal en l'atenció i la cura d'altres persones.	Promoure un esforç d'innovació per donar noves respostes de suport des de la comunitat i la capacitat d'autoorganització.
Eix 4	Temps amb valor social afegit	Temps per aprendre i educar, temps per participar en la vida col·lectiva		
línies	Garantir oportunitats d'aprenentatge al llarg de tota la vida, i especialment als grups de població amb més dificultats d'accés.	Promoure un pacte social –famílies, escoles i comunitat– per garantir la qualitat del temps dels infants.	Adaptar l'exercici de les responsabilitats cíviques als actuals usos del temps.	

Els objectius contenen i agrupen les diferents mesures, és a dir, el conjunt d'acions/activitats/actuacions que es duran a terme des dels diferents departaments de la Generalitat de Catalunya i que conformen la part més operativa del Pla.

Tenint en compte el caràcter estratègic elevat d'aquest Pla, la seva part operativa, concretada mitjançant mesures, es definirà anualment en el si de la Comissió Interdepartamental de Suport a les Famílies. I és que, per tal de dotar d'efectivitat el present Pla, cal una definició dinàmica de la seva concreció en mesures, i cal que aquesta definició sigui elaborada sobre la base dels avenços assolits i de l'aprenentatge a partir dels obstacles detectats.

Les accions i les mesures per a l'impuls de l'estratègia s'alimentaran d'alguns dels 5 grans instruments, de caràcter transversal, presents en l'estratègia:

D'àmbit nacional:

- I. **L'acció de govern.** Les actuacions pròpies de l'acció de govern que poden ajudar a l'impuls de l'estratègia.
- II. **Reformes legislatives.** Sovint l'impuls d'alguns aspectes de l'estratègia passa per la necessitat d'algunes reformes o modificacions legislatives.
- III. **Accions de sensibilització.** Per incidir en la transformació dels elements simbòlics i culturals, els imaginaris col·lectius (a través dels mitjans de comunicació, l'escola...), és important emparar-se en la sensibilització i la difusió necessàries dels avenços assolits amb una millor gestió dels temps.
- IV. **Implicació i participació del conjunt de la societat.** Atès que l'assoliment d'un repartiment més equitatiu dels temps és una tasca que ens implica a tots i totes, bona part de les actuacions amb què es concreta l'estratègia requeriran la implicació i la participació del conjunt de la societat catalana.

D'àmbit local:

- V. **Les estratègies locals per a la gestió dels temps.** Des del convenciment que és necessari concretar el Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana en els diferents territoris i municipis de Catalunya, aquest proposa la definició d'estratègies locals per a la gestió del temps com un eix clau d'impuls de l'estratègia en l'àmbit territorial.

Cal partir d'una reflexió sobre les prioritats del territori, avançant des del diàleg, la col·laboració, el consens i el compromís amb la xarxa social comunitària d'aquest.

5. Eixos, línies, objectius i mesures

EIX 1

Més temps disponible

Una organització territorial i social que afavoreix una millor gestió dels temps de la vida quotidiana

25

1.1. Promoure noves formes d'organitzar els horaris i els serveis per facilitar l'adaptació a una pluralitat creixent de necessitats i demandes.

1.1.1. Diversificar els horaris dels serveis per donar resposta a les necessitats de la vida quotidiana de les persones.

1.1.1.1. Organitzar els serveis sanitaris de manera que es faciliti l'accés de les persones als serveis.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

1.1.1.2. Ampliar la disponibilitat pel que fa a horaris en les instal·lacions esportives.

RESPONSABLE: Departament de la Vicepresidència: Secretaria General de l'Esport.

1.1.1.3. Impulsar la col·laboració entre les persones responsables dels equipaments culturals per flexibilitzar els horaris i adaptar-los als usuaris i les usuàries existents o potencials.

RESPONSABLE: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

1.1.1.4. Promoure la flexibilitat pel que fa a horaris dels serveis d'acollida a les persones immigrades, per tal de respondre a les seves necessitats de conciliació del temps laboral, familiar i personal.

RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria per a la Immigració.

1.1.1.5. Potenciar l'atenció telefònica en la prestació de serveis de salut, tant pel que fa a qüestions d'accessibilitat (petició de consultes, etc.) com pel que fa a atenció sanitària (contacte telefònic directe de les persones que ho necessitin a les persones professionals sanitàries).

RESPONSABLE: Departament de Salut.

1.1.2. Promoure noves formes d'organització dels serveis (esportius, culturals, comercials, etc.) que els facin més accessibles.

1.1.2.1. Promoure la creació de serveis i prestacions que facilitin una millor gestió del temps (servei de repartiment a domicili, obertura conjunta, etc.) en les zones comercials urbanes.

RESPONSABLE: Departament d'Innovació, Universitats i Empresa:
Direcció General de Comerç.

- 1.1.2.2. Incentivar la creació de serveis complementaris al comerç que afavoreixin el proveïment de productes bàsics a la gent gran o amb dificultats de mobilitat.

RESPONSABLE: Departament d'Innovació, Universitats i Empresa:
Direcció General de Comerç.

- 1.1.2.3. Incentivar la creació de serveis complementaris en els centres urbans, com ara espais per a infants mentre les famílies fan les compres.

RESPONSABLES: Departament d'Innovació, Universitats i Empresa:
Direcció General de Comerç. Departament d'Acció Social i Ciutadania:
Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.

- 1.1.2.4. Organitzar els serveis de salut d'un mateix territori potenciant l'establiment d'aliances estratègiques entre els proveïdors de serveis sanitaris públics, per tal d'afavorir un ús eficient dels recursos humans i dels serveis en els aspectes relatius a l'accessibilitat de la ciutadania.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

- 1.1.3. Impulsar mesures de suport en la gestió de serveis que facilitin una millor eficiència i control de la gestió del temps.

- 1.1.3.1. Promoure els serveis de suport en la cerca d'habitatge (ex: borses d'habitatge) i serveis d'assessorament i orientació en matèria d'habitatge.

RESPONSABLE: Departament de Medi Ambient i Habitatge.

- 1.1.3.2. Impulsar l'administració electrònica i no presencial: facilitant la tramitació de serveis per multicanalitat (Internet, 012), impulsant la interoperabilitat (oficina per al desenvolupament de l'administració electrònica).

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques.

- 1.1.3.3. Promoure projectes per a la simplificació de tràmits administratius.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques.

- 1.1.3.4. Incentivar el suport i l'acompanyament a la població immigrada en els tràmits d'homologació de títols i reconeixement de l'experiència professional, amb l'objectiu de contribuir a la reducció dels temps de gestió.

RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria per a la Immigració.

- 1.1.3.5. Potenciar els serveis de telemedicina, història clínica compartida i recepta electrònica per tal de facilitar els temps que els ciutadans i les ciutadanes dediquen a l'atenció sanitària.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

1.2. Facilitar acords que incorporin i concretin mesures de flexibilitat que facilitin una millor eficiència en l'ús del temps configurades segons les necessitats de la vida quotidiana de les persones.

- 1.2.1. Enfortir el rol de la negociació col·lectiva com a àmbit i instrument per acordar mesures que afavoreixin una gestió més flexible dels temps de treball del mercat laboral (vacances, horaris d'entrada i sortida, temps de descans, jornades continuades, còmputos anuals).

1.2.1.1. Promoure des del Consell de Relacions Laborals de Catalunya la incorporació en els convenis col·lectius de mesures que afavoreixin la flexibilitat del temps.

RESPONSABLES: Departament de Treball i Consell de Relacions Laborals de Catalunya.

1.2.2. Donar suport i promoure en l'àmbit empresarial mesures de flexibilitat configurades segons les necessitats de les persones i difondre els beneficis d'un millor equilibri entre els temps laborals, familiars i personals.

1.2.2.1. Promoure actuacions que afavoreixin una major flexibilitat en la gestió del temps en el marc d'actuacions de responsabilitat social empresarial.

RESPONSABLE: Departament de Treball.

1.2.2.2. Promoure mitjançant accions de sensibilització un canvi cultural en l'organització del temps i del treball dins de l'àmbit empresarial.

RESPONSABLE: Departament de Treball.

1.2.2.3. Impulsar campanyes de sensibilització per tal de difondre els beneficis d'un millor equilibri entre els temps familiars, personals i laborals.

RESPONSABLES: Departament d'Acció Social i Ciutadania; Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania; Institut Català de les Dones.

1.2.2.4. Promoure el desenvolupament de noves mesures de flexibilitat a l'Administració de la Generalitat: ampliació de la flexibilitat horària d'entrada i sortida, estudiar la possibilitat de computar anualment una part de la jornada laboral.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques.

1.2.2.5. Promoure, a l'àmbit dels serveis sanitaris, mesures de flexibilitat que s'adaptin a les necessitats de les persones professionals que hi presten serveis, sempre que sigui possible i a la vegada compatible amb el respecte necessari a les necessitats de la ciutadania.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

1.2.3. Difondre el potencial de les noves tecnologies com a eina per obtenir una major flexibilitat en l'àmbit laboral i incentivar-ne l'aplicació.

1.2.3.1. Donar a conèixer les alternatives i els beneficis del treball a distància de tipus puntual i combinat amb el treball presencial.

RESPONSABLE: Departament de Treball.

1.2.3.2. Impulsar el teletreball a l'Administració de la Generalitat.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques.

1.3. Reduir les necessitats i els temps de mobilitat: uns serveis de proximitat diversos i de qualitat.

1.3.1. Potenciar accions de desenvolupament urbà que s'orientin cap a la integració de funcions, la descentralització de serveis i equipaments, la proximitat de la residència i la introducció d'activitats de treball productiu en les zones on es resideixi.

1.3.1.1. Promoure un urbanisme compacte que permeti la proximitat dels serveis més importants (espais d'usos comercials, residencials, d'equipament i d'oci).

RESPONSABLES: Departament de Política Territorial i Obres Públiques. En relació amb els espais comercials, Departament d'Innovació, Universitats i Empreses: Direcció General de Comerç.

- 1.3.1.2. Incorporar el factor temps com a variable que cal tenir en compte en els projectes de rehabilitació i promoció específiques de barris i àrees urbanes que requereixen una atenció especial, mitjançant la Llei 2/2004, de 4 de juny, de barris.

RESPONSABLE: Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

- 1.3.1.3. Fomentar el disseny i la remodelació dels espais urbans des de la perspectiva de la millora de la seguretat en els itineraris o espais pròxims als serveis quotidians (il·luminació, identificació d'API insegurs, etc.).

RESPONSABLE: Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

- 1.3.1.4. Introduir en la planificació i la gestió dels espais urbans l'anàlisi de la seguretat com a criteri per millorar la mobilitat a peu (creació d'itineraris, camins escolars, etc.).

RESPONSABLES: Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Departament d'Acció Social i Ciutadania: Institut Català de les Dones.

- 1.3.1.5. Descentralitzar les decisions de govern més a prop dels territoris disminuint els trasllats i, per tant, el temps de dedicació de les persones amb responsabilitats en aquest àmbit de decisió.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

- 1.3.1.6. Potenciar l'atenció domiciliària, especialment per a les persones que requereixen cures pal·liatives.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

- 1.3.2. Facilitar la proximitat dels serveis, incrementant-ne la dotació i prioritzant la proximitat com a criteri d'accés.

- 1.3.2.1. Elaborar un pla de camins rurals, que prioritzarà l'optimització de la comunicació en l'àmbit comarcal amb els nuclis que disposin de serveis, per tal d'afavorir l'accés i la proximitat dels serveis, en especial sanitaris i educatius.

RESPONSABLE: Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural.

- 1.3.2.2. Prioritzar l'escolarització dels infants en centres propers al domicili.

RESPONSABLE: Departament d'Educació.

- 1.3.2.3. Avançar en l'organització de la prestació de serveis sanitaris, en un marc d'eficiència, per donar el màxim valor al principi d'apropar l'assistència al lloc de residència.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

- 1.3.3. Promoure una gestió integrada de la mobilitat en els diferents territoris, garantint i prioritzant l'oferta i la qualitat del transport públic.

- 1.3.3.1. Subvencionar l'Administració local per impulsar plans específics de mobilitat.

RESPONSABLE: Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

- 1.3.3.2. Desenvolupar mesures que millorin les condicions del transport en termes de millora de la qualitat del temps destinat als trajectes.

RESPONSABLES: Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

- 1.3.3.3. Millorar la freqüència de pas i de velocitat del transport públic, i de la informació que arriba a la ciutadania.

RESPONSABLE: Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

- 1.3.3.4. Desenvolupar mecanismes d'informació prèvia sobre els temps d'espera dels transports públics, així com disposar d'informació continuada durant el trajecte.

RESPONSABLE: Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

- 1.3.3.5. Avaluar la mobilitat en funció dels hàbits quotidians de la ciutadania, amb perspectiva de gènere i considerant el factor temps, des del punt de vista quantitatiu i qualitatiu.

RESPONSABLE: Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

- 1.3.3.6. Incorporar les necessitats i sabers de les dones en la planificació.

RESPONSABLES: Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Departament d'Acció Social i Ciutadania: Institut Català de les Dones.

- 1.3.3.7. Reordenar i racionalitzar els serveis de transport sanitari disminuint el temps de trasllat i el d'espera.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

- 1.3.4. Promoure les mesures de gestió de la mobilitat als centres de treball (polígons industrials, centres de serveis).

- 1.3.4.1. Millorar l'accés amb transport públic als polígons industrials.

RESPONSABLE: Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

- 1.3.4.2. Promoure la incorporació de mesures relacionades amb la mobilitat en els plans d'igualtat de les empreses.

RESPONSABLE: Departament de Treball.

- 1.3.4.3. Crear la figura del gestor o gestora de la mobilitat a les grans empreses i els polígons industrials perquè contribueixi a millorar l'accés de les treballadores i treballadors a mitjans o sistemes de transport sostenible.

RESPONSABLE: Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

- 1.3.4.4. Promoure la incorporació de l'accessibilitat al lloc de treball en les estratègies de negociació col·lectiva.

RESPONSABLE: Departament de Treball i Consell de Relacions Laborals de Catalunya

EIX 2

Un nou equilibri

En el valor i la distribució i dels temps dedicats al treball de mercat i al treball familiar i domèstic

2.1. Donar valor a les tasques de cura i atenció a les persones com una dimensió clau per a la vida personal i col·lectiva.

- 2.1.1. Posar de manifest el valor social i econòmic del treball familiar-domèstic i del treball de cura i atenció a les persones.

- 2.1.1.1. Promoure els estudis i recerques que permetin conèixer i quantificar el valor social i econòmic del treball familiar-domèstic, i del treball de cura i atenció a les persones (estudis, enquestes).
RESPONSABLES: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania; Institut Català de les Dones. Departament d'Economia i Finances: IDESCAT.
- 2.1.1.2. Crear un sistema d'indicadors entorn de l'economia del temps, que permetin mesurar la quantitat, la qualitat i el cost dels temps destinats a l'àmbit laboral, familiar i personal.
RESPONSABLES: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania; Institut Català de les Dones. Departament d'Economia i Finances: IDESCAT.
- 2.1.1.3. Incorporar el factor temps en l'àmbit de la recerca de manera que els instruments de recollida i explotació de dades relacionats amb la realitat de la població immigrada tinguin en compte la variable de gènere i les necessitats de temps.
RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria per a la Immigració.
- 2.1.1.4. Conèixer la situació de les persones que tenen cura de pacients complexos, per tal d'aplicar plans de cures a les persones cuidadores, en el programa d'atenció domiciliària.
RESPONSABLE: Departament de Salut.

2.1.2. Incidir en la transformació dels elements simbòlics culturals a través de l'educació formal i no formal (mitjans de comunicació, escola, entorn familiar, espai de lleure, etc.).

- 2.1.2.1. Difondre nous models socials que emfatitzin el valor del treball familiar-domèstic i de cura i atenció a les persones, i el valor del temps personal, de manera que contribueixi a un millor equilibri en l'establiment de les prioritats i la dedicació al temps de treball de mercat remunerat, el temps familiar i el temps personal.
RESPONSABLES: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania; Institut Català de les Dones.
- 2.1.2.2. Visualitzar la importància del treball familiar-domèstic i de cura en la comunicació institucional del Govern.
RESPONSABLES: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania; Institut Català de les Dones.
- 2.1.2.3. Impulsar accions pedagògiques i de sensibilització entorn dels estils de vida que ajudin a la millora de les relacions familiars (prevenció de conflictes emocionals i d'altres tipus entre mares i pares i llurs infants, etc.) mitjançant l'ampliació del programa "Salut i Escola".
RESPONSABLE: Departament de Salut.

2.2. Promoure la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en els temps de treball remunerat.

- 2.2.1. Enfortir el seguiment i el control de les situacions en què s'expressen més clarament les asimetries per sexe: discriminació salarial, precarietat labo-

- ral, accés a càrrecs directius, mesures de conciliació de la vida familiar, laboral i personal.
- 2.2.1.1. Establir un sistema de seguiment de la regulació introduïda en els convenis col·lectius que regulen la igualtat i la no-discriminació.
RESPONSABLE: Departament de Treball.
 - 2.2.1.2. Impulsar programes formatius específics per tal de millorar la detecció de situacions de discriminació laboral entre dones i homes.
RESPONSABLE: Departament de Treball.
 - 2.2.1.3. Promoure accions de sensibilització i informació per tal d'evitar les situacions de discriminació laboral vers les dones.
RESPONSABLE: Departament de Treball.
 - 2.2.1.4. Analitzar l'activitat sanitària desagregada per sexe per tal de conèixer i planificar les actuacions sanitàries segons les necessitats en clau de gènere.
RESPONSABLE: Departament de Salut.
- 2.2.2. Enfortir la representació i la visibilitat de les dones en els àmbits de decisió laboral (dones representants sindicals, dones empresàries, dones directives) i les xarxes de relació existents.
- 2.2.2.1. Promoure programes i actuacions adreçats a abordar els obstacles existents en l'àmbit laboral que estan especialment vinculats als usos i la gestió dels temps laborals, familiars i personals, que no afavoreixen i/o impedeixen a les dones accedir a càrrecs de responsabilitat.
RESPONSABLES: Departament de Treball. Departament d'Acció Social i Ciutadania: Institut Català de les Dones.
 - 2.2.2.2. Establir incentius i millorar les condicions pel que fa a l'ús i la gestió dels temps, que permetin potenciar la presència, la participació i el rol de les dones en les organitzacions empresarials i en les organitzacions de treballadores i treballadors, tot augmentant la seva incorporació en les estructures representatives i de negociació col·lectiva.
RESPONSABLES: Departament de Treball. Departament d'Acció Social i Ciutadania: Institut Català de les Dones.
 - 2.2.2.3. Facilitar la visualització de les dones en la presa de decisions.
RESPONSABLES: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Institut Català de les Dones. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Departament de Treball.
 - 2.2.2.4. Promoure la paritat en les composicions de les avaluacions i de les comissions de selecció de les convocatòries de beques i ajuts
RESPONSABLE: Departament d'Innovació, Universitats i Empresa
- 2.2.3. Incentivar i donar suport a les empreses i organitzacions (assistència tècnica, identificació i divulgació de bones pràctiques, etc.) perquè incorporin polítiques d'igualtat d'oportunitats.
- 2.2.3.1. Promoure l'elaboració de plans d'igualtat d'oportunitats dins del teixit empresarial de Catalunya: guies per a l'autoavaluació; models de gestió per a la igualtat d'oportunitats, programes d'ajuts per introduir els plans d'igualtat d'oportunitats, etc.
RESPONSABLE: Departament de Treball.
 - 2.2.3.2. Promoure la inclusió en els plans d'empresa de les polítiques de temps i els plans d'igualtat d'oportunitats.
RESPONSABLE: Departament de Treball.

- 2.2.3.3. Establir un sistema acreditatiu a les empreses que porten a terme polítiques d'igualtat d'oportunitats.
RESPONSABLE: Departament de Treball.
- 2.2.3.4. Impulsar les polítiques i els plans d'igualtat d'oportunitats a l'Administració de la Generalitat.
RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques.
- 2.2.3.5. Analitzar la composició, amb criteris de gènere, de les plantilles de la Generalitat de Catalunya per tal de detectar desigualtats, estudiar i analitzar, de forma diferenciada, l'ús de les mesures de conciliació que en fan les treballadores i els treballadors de la Generalitat de Catalunya.
RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques.
- 2.2.3.6. Incentivar i vetllar per la inclusió, com a condició d'execució contractual o de preferència en l'adjudicació de contractes, en els termes i condicions previstos a la legislació de contractes del sector públic, de mesures d'igualtat d'oportunitats a favor dels seus treballadors i treballadores, en les empreses adjudicatàries de la gestió de serveis públics.
RESPONSABLE: Departament d'Economia i Finances.
- 2.2.3.7. Promoure el debat i la reflexió sobre el repartiment igualitari entre homes i dones del temps de treball remunerat, des dels òrgans de participació implicats (el Consell de Relacions Laborals, el Consell Nacional de Dones, l'Observatori Català de les Famílies, el Consell Assessor de la Immigració, el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, etc.).
RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania; Secretaria per a la Immigració; Secretaria de Joventut; Institut Català de les Dones. Departament de Treball.
- 2.2.3.8. Impulsar la formació a través de l'Institut d'Estudis de la Salut i Assistència, de les persones professionals del Departament de Salut, a diferents màsters, per tal de potenciar la incorporació de polítiques d'igualtat d'oportunitats en les seves pràctiques.
RESPONSABLE: Departament de Salut.

2.3. Afavorir la coresponsabilitat del treball no remunerat entre homes i dones.

- 2.3.1. Sensibilitzar la societat del valor del treball familiar-domèstic i dels avantatges personals i socials que té un repartiment equitatiu entre homes i dones d'aquest treball, així com promoure una major coresponsabilitat i implicació dels homes en el treball domèstic i familiar
- 2.3.1.1. Promoure accions de sensibilització per a un repartiment equitatiu entre dones i homes del treball familiar i domèstic, basades en el valor que té aquest treball i els avantatges personals i socials de la coresponsabilitat.
RESPONSABLES: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania; Institut Català de les Dones.
- 2.3.1.2. Potenciar la informació, l'adquisició i l'ús d'estratègies i habilitats que ajuden a les persones a donar valor a la necessitat d'acon-

seguir una coresponsabilitat en el treball no remunerat entre homes i dones, i a negociar-hi.

RESPONSABLES: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania; Institut Català de les Dones.

2.3.1.3. Editar material informatiu, tenint en compte la necessitat de potenciar la coresponsabilitat dels homes i les dones.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

2.3.1.4. Executar programes d'educació maternal i de promoció de la salut neonatal i infantil dins l'àmbit comunitari fomentant la participació dels pares.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

2.3.2. Incentivar la utilització per part dels homes de les mesures legals relacionades amb la maternitat/paternitat (drets no transferibles a les dones).

2.3.2.1. Sensibilitzar sobre la importància de la utilització per part dels homes de les mesures legals relacionades amb la paternitat.

RESPONSABLES: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania; Institut Català de les Dones. Departament de Treball.

2.3.2.2. Promoure l'elaboració d'estudis i propostes per a l'ampliació i la millora de les mesures legals relacionades amb la maternitat/paternitat no transferibles a les dones.

RESPONSABLES: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania; Institut Català de les Dones.

EIX 3

Més suport

Per viure amb qualitat els cicles vitals i les situacions familiars que requereixen més temps

3.1. Facilitar oportunitats per gestionar els propis itineraris vitals i les situacions familiars que requereixen més temps.

3.1.1. Enfortir el rol de la negociació col·lectiva com a àmbit i instrument per acordar mesures que facilitin una major disponibilitat de temps en aquestes situacions (permisos, excedències, bancs de temps lliure remunerat) i garantir la qualitat dels processos de reincorporació al lloc de treball i la dels processos de promoció professional, quan se n'hagi gaudit.

3.1.1.1. A partir del Consell de Relacions Laborals, establir un sistema de seguiment de la regulació introduïda en els convenis col·lectius que regulen la conciliació de la vida laboral, familiar i personal.

RESPONSABLES: Departament de Treball i Consell de Relacions Laborals de Catalunya

3.1.1.2. Revisar les mesures del Fons d'acció social per a empleades i empleats de la Generalitat de Catalunya amb aquestes circumstàncies.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques.

3.1.2. Incentivar i donar suport a les empreses i organitzacions (assistència tècnica, identificació i divulgació de bones pràctiques, etc.) perquè incorporin polítiques de conciliació.

3.1.2.1. Oferir incentius a les empreses perquè duguin a terme accions de conciliació del temps.

RESPONSABLE: Departament de Treball.

3.1.2.2. Identificar i difondre experiències a través de la publicació d'eines sobre bones pràctiques de conciliació i altres a les empreses de Catalunya.

RESPONSABLE: Departament de Treball.

3.1.2.3. Estudiar i analitzar, de forma diferenciada, l'ús de les mesures de conciliació que exerceixen les treballadores i els treballadors de la Generalitat de Catalunya i promoure noves mesures específiques.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques.

3.1.2.4. Facilitar els permisos i l'adequació de les jornades de les empreses en casos de maternitat, adopció o acolliment.

RESPONSABLE: Departament d'Innovació, Universitats i Empresa

3.1.2.5. Incentivar i vetllar per la inclusió, com a condició d'execució contractual o de preferència, en l'adjudicació de contractes, en els termes i condicions previstos a la legislació de contractes del sector públic de mesures de conciliació del temps a favor dels seus treballadors i treballadores, en les empreses adjudicatàries de la gestió de serveis públics.

RESPONSABLE: Departament d'Economia i Finances.

3.1.2.6. Promoure i facilitar que les empreses prestadores de serveis sanitaris incorporin a la seva gestió polítiques de conciliació.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

3.1.3. Facilitar l'orientació i la formació a les persones que es reincorporen al treball després d'un període de permís derivat de les necessitats de conciliació amb la vida familiar i personal (cura d'un familiar, d'una persona dependent, baixa llarga per malaltia).

3.1.3.1. Facilitar l'orientació i la formació a les persones que es reincorporen al treball després d'un període de permís per cura d'un familiar o d'una persona dependent o després d'una baixa llarga per malaltia.

RESPONSABLE: Departament de Treball.

3.2. Incrementar la provisió de serveis de proximitat i prestacions per a l'atenció a la infància i a les persones amb dificultats d'autonomia.

3.2.1. Augmentar el nombre de places bressol públiques.

3.2.1.1. Millorar la xarxa d'escoles bressol amb la creació de places de llars d'infants de titularitat pública (30.000 noves places entre 2006 i 2009).

RESPONSABLE: Departament d'Educació.

3.2.1.2. Impulsar les llars d'infants rurals amb extensions a diferents municipis.

RESPONSABLE: Departament d'Educació.

3.2.1.3. Promoure els serveis de cura d'infants dins els centres universitaris, i d'altres serveis alternatius.

RESPONSABLE: Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

3.2.2. Garantir una oferta suficient, accessible i de qualitat de serveis de suport a les persones dependents que viuen amb les seves famílies: telealarma, ajut a la llar, etc.

3.2.2.1. Potenciar programes d'atenció domiciliària de manera que tant les persones que pateixen dificultats a causa de la seva malaltia com les persones cuidadores tinguin la màxima disponibilitat del seu temps.

RESPONSABLES: Departament de Salut. Departament d'Acció Social i Ciutadania: Institut Català d'Assistència i Serveis Socials.

3.2.2.2. Elaborar un model d'atenció integrada per a les persones amb dependència que unifiqui les accions corresponents als serveis socio-sanitaris per tal que les persones afectades i les persones cuidadores gaudeixin d'una gestió més àgil que doni resposta a les seves necessitats.

RESPONSABLES: Departament de Salut. Departament d'Acció Social i Ciutadania: Institut Català d'Assistència i Serveis Socials.

3.2.2.3. Millorar i incrementar els habitatges adaptats i/o amb serveis per a la gent gran i persones en situació de dependència.

RESPONSABLE: Departament de Medi Ambient i Habitatge.

3.2.2.4. Establir un acord entre la Generalitat, els ajuntaments i els promotors públics i promotors privats de compromís per incrementar els objectius de promoció d'habitatge dotacional per a la gent gran.

RESPONSABLE: Departament de Medi Ambient i Habitatge.

3.3. Suport a les persones que assumeixen la responsabilitat principal en l'atenció i cura d'altres persones.

3.3.1. Incrementar els serveis de suport, ajuts, informació, formació i assessorament per a les famílies que tenen al seu càrrec una persona dependent.

3.3.1.1. Donar suport al programa establert a l'Atenció Primària de Salut, que té com a objectiu la cura del cuidador o cuidadora de la persona amb dificultats a causa de la seva malaltia.

RESPONSABLES: Departament de Salut. Departament d'Acció social i Ciutadania: Institut Català d'Assistència i Serveis Socials.

3.3.1.2. Facilitar i dinamitzar espais de trobada i formació per a les persones cuidadores.

RESPONSABLES: Departament de Salut. Departament d'Acció social i Ciutadania: Institut Català d'Assistència i Serveis Socials.

3.3.1.3. Incrementar l'oferta de serveis d'estades temporals i de respir per a famílies que tenen al seu càrrec persones amb dificultat d'autonomia.

RESPONSABLES: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Institut Català d'Assistència i Serveis Socials i Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.

3.3.1.4. Impulsar programes de formació i suport a les persones que tenen cura de pacients complexos o terminals.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

3.3.2. Promoure, des dels diferents serveis públics, un esforç d'atenció preferent per crear noves mesures i prestacions adreçades sobretot a les persones amb necessitats de flexibilitat i suport especials (famílies monopar-

rentals i famílies nombroses, famílies amb persones amb dificultat d'autonomia a càrrec, etc.).

3.3.2.1. Fer visites domiciliàries postpart en situacions de risc.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

3.3.2.2. Potenciar els programes que faciliten l'atenció a les persones al seu domicili.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

3.3.2.3. Incorporar el criteri de flexibilitat per a la construcció de nous habitatges públics per acollir les diferents necessitats del cicle vital (habitatges per a famílies nombroses, per a llars unipersonals, etc.).

RESPONSABLE: Departament de Medi Ambient i Habitatge.

3.3.2.4. Incrementar el nombre d'ajuts al pagament del lloguer per a les llars amb ingressos reduïts i amb risc d'exclusió, amb especial atenció a les famílies monoparentals i les dones en situació de violència masclista i els seus fills i filles.

RESPONSABLE: Departament de Medi Ambient i Habitatge

3.3.2.5. Garantir que el Pla pel dret a l'habitatge prioritzi l'accés a l'habitatge de les dones responsables de nuclis familiars (monoparentals) i de les dones en risc d'exclusió social.

RESPONSABLES: Departament de Medi Ambient i Habitatge. Departament d'Acció Social i Ciutadania: Institut Català de les Dones; Institut Català d'Assistència i Serveis Socials.

3.3.2.6. Elaborar nous criteris per a la construcció de noves tipologies d'habitatges socials que acullin la diversitat de les persones o grups familiars.

RESPONSABLES: Departament de Medi Ambient i Habitatge. Departament d'Acció Social i Ciutadania: Institut Català d'Assistència i Serveis Socials.

3.3.2.7. Potenciar les subvencions a fundacions i entitats per a la gestió de serveis d'atenció a les famílies nombroses i monoparentals.

RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.

3.3.2.8. Promoure la creació de cooperatives de prestació de serveis de cura i atenció a les famílies que afavoreixin la regulació dels horaris i condicions laborals.

RESPONSABLES: Departament de Treball. Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria per a la Immigració.

3.3.2.9. Impulsar els serveis de mediació com una alternativa eficient i de qualitat per resoldre els conflictes en l'àmbit del dret privat

RESPONSABLE: Departament de Justícia.

3.4. Promoure un esforç d'innovació per fomentar i oferir formes de suport social des de la comunitat i la capacitat d'autoorganització.

3.4.1. Promoure la capacitat d'organització de la comunitat, el bon veïnatge i les relacions d'ajuda mútua.

3.4.1.1. Impulsar l'organització i el desenvolupament associatiu i les pràctiques de voluntariat de caràcter comunitari i de família.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques: Secretaria d'Acció Ciutadana.

3.4.1.2. Fomentar noves propostes de participació i mediació comunitària de caràcter presencial i per mitjà de les TIC.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques: Secretaria d'Acció Ciutadana.

3.4.1.3. Donar suport a les experiències i propostes actuals per mitjà de serveis d'assessorament.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques: Secretaria d'Acció Ciutadana.

3.4.1.4. Difondre les pràctiques per mitjà d'espais de trobada, publicacions i els mitjans de comunicació locals-comarcals.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques: Secretaria d'Acció Ciutadana.

3.4.1.5. Aplicar el programa "Salut i Barris".

RESPONSABLE: Departament de Salut.

3.4.1.6. Aplicar el Pla d'innovació d'atenció primària que potencia els serveis comunitaris organitzats en l'àmbit territorial.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

3.4.2. Fomentar i enfortir la capacitat d'autoorganització de persones que comparteixen una mateixa realitat.

3.4.2.1. Incrementar l'oferta d'educació sanitària als pacients afectats per malalties cròniques que els faciliti una major autonomia i, per tant, una millora en l'ús del temps.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

3.4.2.2. Potenciar subvencions a entitats que gestionen grups d'ajuda mútua adreçats a famílies que comparteixen una mateixa realitat.

RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.

3.4.2.3. Fomentar la capacitat d'autonomia de les persones per a una millora de la gestió del propi temps. Bones pràctiques.

RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.

EIX 4

Temps amb valor social afegit

Temps per aprendre i educar, temps per participar en la vida col·lectiva

4.1. Garantir oportunitats d'aprenentatge al llarg de tota la vida i especialment als grups de població amb més dificultats d'accés.

4.1.1. Garantir l'adaptació dels horaris i la metodologia de la formació ocupacional i contínua per als col·lectius amb més dificultats: dones amb càrregues familiars no compartides, persones novingudes amb jornades laborals molt extenses, etc.

4.1.1.1. Flexibilitzar els horaris dels estudis universitaris per fer-los accessibles a persones amb càrregues familiars.

RESPONSABLE: Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

4.1.1.2. Millorar l'accés als cursos de llengua catalana i, per tant, planificar-los tenint present el factor temps i horaris, així com incorporar estratègies de suport mitjançant materials complementaris o noves tecnologies.

RESPONSABLE: Departament de la Vicepresidència: Secretaria de Política Lingüística.

4.1.1.3. Garantir l'accés a la formació continuada al llarg del seu cicle vital.
RESPONSABLE: Departament de Treball.

4.1.1.4. Donar ajuts a la formació.
RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions
Públiques (Direcció General de Funció Pública).

4.1.2. Facilitar l'accés a la formació contínua, als recursos culturals, a l'aprenentatge i a la informació.

4.1.2.1. Potenciar les activitats de les biblioteques públiques com a espais d'aprenentatge i autoaprenentatge, incloent-hi l'accés a noves tecnologies.

RESPONSABLE: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

4.1.2.2. Potenciar l'accés a continguts digitals de caràcter cultural.

RESPONSABLE: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

4.1.2.3. Ampliar les competències i activitats de la Central de Préstec i Serveis Especials (CePSE), especialment per a les persones nouvingudes.

RESPONSABLE: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

4.1.2.4. Impulsar actuacions orientades a donar suport als estudis de gent gran.

RESPONSABLE: Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

4.1.2.5. Potenciar la creació d'espais infantils de cura puntual en els actes públics organitzats per l'Administració de la Generalitat de Catalunya (conferències, congressos, fires, etc.).

RESPONSABLES: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.

4.1.2.6. Oferir a la comunitat programes d'educació sanitària i d'informació en estils de vida saludable que fomentin el coneixement, especialment en els aspectes relacionats amb la promoció de la salut i la prevenció de la malaltia.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

4.2. Promoure un pacte social –famílies, escoles i comunitat– per garantir la qualitat i la quantitat del temps dels i amb els infants.

4.2.1. Crear i facilitar el desenvolupament de nous serveis a la infància especialment per cobrir els problemes derivats de la asincronia entre horaris laborals i horaris escolars i garantir la qualitat i la coherència educativa de tots aquests serveis.

4.2.1.1. Augmentar la dotació econòmica de beques i ajuts al menjador escolar.

RESPONSABLE: Departament d'Educació.

4.2.1.2. Potenciar el servei d'acollida matinal.

RESPONSABLE: Departament d'Educació.

4.2.1.3. Promoure els serveis de biblioteques escolars més enllà de l'horari escolar.

RESPONSABLE: Departament d'Educació. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

4.2.1.4. Millorar el finançament del programa d'estudi assistit.

RESPONSABLE: Departament d'Educació.

4.2.1.5. Consolidar la sisena hora a l'educació primària (en el cas dels centres públics).

RESPONSABLE: Departament d'Educació.

- 4.2.1.6. Promoure l'obertura de centres educatius més enllà del calendari escolar.
RESPONSABLE: Departament d'Educació.
- 4.2.1.7. Impulsar els plans educatius d'entorn, ja que preveuen actuacions que donen continuïtat i coherència a les activitats que van més enllà de l'horari escolar.
RESPONSABLE: Departament d'Educació.
- 4.2.1.8. Considerar la conciliació de la vida laboral i familiar dels pares, mares i tutors i tutores legals en la programació general de les llars d'infants o escoles bressol.
RESPONSABLE: Departament d'Educació.
- 4.2.1.9. Preveure flexibilitat horària per a la concreció d'horaris en el marc de l'autonomia de gestió dels centres educatius.
RESPONSABLE: Departament d'Educació.
- 4.2.1.10. Potenciar pactes territorials entre les administracions locals i els agents socials per a la concreció dels horaris escolars tenint en compte el marc previst en la normativa vigent.
RESPONSABLE: Departament d'Educació.
- 4.2.1.11. Garantir l'atenció domiciliària als i les alumnes amb llarga malaltia.
RESPONSABLE: Departament d'Educació.
- 4.2.1.12. Impulsar accions i/o programes de suport a les famílies per tal d'atendre necessitats puntuals que requereixen temps personal.
RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.
- 4.2.1.13. Estendre el Programa pilot de servei de guarda per a infants de 0 a 3 anys fora de l'horari escolar. Programa "Minuts Menuts".
RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.
- 4.2.1.14. Promoure la planificació d'activitats esportives adreçades als infants paral·leles a la planificació d'activitats esportives adreçades als adults que són pares i mares, fora d'horari escolar.
RESPONSABLE: Departament de la Vicepresidència: Secretaria General de l'Esport.
- 4.2.1.15. Facilitar l'atenció sanitària als infants en horari extraescolar, per donar resposta a les famílies que així ho demanen.
RESPONSABLE: Departament de Salut.
- 4.2.2. Facilitar l'accés al lleure educatiu i els recursos culturals als infants amb més dificultats socioeconòmiques.
- 4.2.2.1. Promoure ajuts per a activitats extraescolars.
RESPONSABLE: Departament d'Educació.
- 4.2.2.2. Promoure la participació d'infants i joves d'origen immigrat en les associacions d'educació en el lleure.
RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Joventut.
- 4.2.2.3. Impulsar polítiques de sensibilització envers la cultura des de la infantesa.
RESPONSABLE: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.
- 4.2.2.4. Redefinir el concepte de cultura/activitat cultural per adaptar-la a les necessitats i circumstàncies actuals introduint el component lúdic i descontextualitzat.
RESPONSABLE: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

- 4.2.3. Donar suport als pares i mares en el seu rol educatiu (temps i espais d'activitat compartida, orientacions per millorar les pràctiques educatives).
- 4.2.3.1. Sensibilitzar les persones responsables dels equipaments culturals per facilitar a les famílies l'ús dels equipaments, promovent visites adaptades per a grups familiars i mitjançant la creació i/o potenciació de serveis especials de cura d'infants.
RESPONSABLE: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.
- 4.2.3.2. Impulsar la col·laboració entre les persones responsables dels equipaments culturals per facilitar la informació de les activitats en general i de les adreçades a grups familiars en particular que es programin.
RESPONSABLE: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.
- 4.2.3.3. Crear grups d'educació maternal i postpart amb horaris de matí i tarda per tal d'aconseguir la màxima adaptabilitat a les necessitats i preferències de la població i facilitar-hi l'accés.
RESPONSABLE: Departament de Salut.
- 4.2.3.4. Desenvolupar, en el marc dels plans educatius d'entorn, tallers adreçats a les famílies.
RESPONSABLES: Departament d'Educació. Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.
- 4.2.3.5. Impulsar accions de formació i assessorament als pares i mares pel que fa a la seva funció socialitzadora i educativa dels seus fills o filles.
RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.
- 4.2.3.6. Realitzar estudis i informes sobre les necessitats i la realitat de les famílies en l'àmbit dels usos i la gestió dels temps.
RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.
- 4.2.3.7. Posar en marxa programes per promoure el temps d'oci i de lleure compartit entre pares i mares i els seus fills o filles.
RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.
- 4.2.3.8. Impulsar programes de formació per als pares i mares relacionats amb els usos i la gestió dels temps per donar pautes i eines.
RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.
- 4.2.3.9. Incorporar l'educació en valors en tots els àmbits educatius.
RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Joventut.
- 4.2.3.10. Promoure el temps compartit en la pràctica esportiva mitjançant la planificació d'una oferta d'activitats familiars que tinguin en compte els horaris escolars i laborals.
RESPONSABLE: Departament de la Vicepresidència: Secretaria General de l'Esport.
- 4.2.3.11. Oferir programes específics de salut a pares i mares (estils de vida, drogues, etc.).
RESPONSABLE: Departament de Salut.
- 4.2.4. Promoure les relacions de qualitat entre la gent gran i els infants i joves.
- 4.2.4.1. Facilitar les relacions entre la gent gran i els infants i joves, a

través d'activitats culturals que esdevinguin un punt de trobada intergeneracional.

RESPONSABLE: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

4.2.4.2. Posar en funcionament programes de caire intergeneracional relacionats amb la gestió dels temps

RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.

4.3. Adaptar l'exercici de les responsabilitats cíviques als usos actuals del temps.

4.3.1. Enfortir la capacitat del tercer sector per convocar i implicar en projectes d'interès social els col·lectius ciutadans amb una major disposició de temps lliure (persones jubilades, joves, etc.).

4.3.1.1. Donar suport econòmic a les associacions juvenils i als col·lectius de joves perquè duguin a terme les seves activitats.

RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Joventut.

4.3.1.2. Col·laborar amb el Departament d'Educació en el desenvolupament dels plans educatius d'entorn com un sistema de cooperació, amb l'objectiu d'enfortir la capacitat del tercer sector i promoure la cohesió social a través de l'educació intercultural i la promoció de l'ús de la llengua catalana en un marc multilingüe.

RESPONSABLE: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

4.3.1.3. Promoure subvencions a entitats sense ànim de lucre que portin a terme projectes que afavoreixin la conciliació de la vida familiar, personal i laboral, especialment pel que fa a les activitats de cura i atenció dels infants menors de tres anys.

RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania.

4.3.1.4. Desenvolupar plans que enforteixin el territori com a referent de les entitats (Pla nacional d'associacionisme i voluntariat).

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques: Secretaria d'Acció Ciutadana.

4.3.1.5. Realitzar un estudi-diagnòstic sobre la problemàtica del temps en la participació comunitària amb especial atenció a la variable gènere.

RESPONSABLE: Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació: Direcció General de Participació Ciutadana.

4.3.1.6. Donar suport al tercer sector per tal de fortificar el foment de les actuacions d'autocura especialment en el cas d'associacions de persones malaltes.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

4.3.2. Donar suport a la diversificació de programes de voluntariat per donar resposta a les inquietuds i els requeriments de col·lectius diferents (adolescents, universitaris i universitàries, treballadores i treballadors, etc.).

4.3.2.1. Promoure la ciutadania activa entre els i les joves i fomentar la seva contribució a la construcció europea.

RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Joventut.

4.3.2.2. Incentivar la participació de les dones immigrades en associació i entitats.

RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria per a la Immigració; Institut Català de les Dones.

4.3.3. Promoure la utilització de les tecnologies per apropar oportunitats de participació democràtica i enfortir les associacions (AMPA, etc.).

4.3.3.1. Facilitar l'accés a la informació i l'orientació juvenil mitjançant l'ús de les TIC.

RESPONSABLE: Departament d'Acció Social i Ciutadania: Secretaria de Joventut.

4.3.3.2. Impulsar eines d'organització i participació que facilitin i optimitzin la tasca de les associacions i millorin la seva gestió del temps.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques: Secretaria d'Acció Ciutadana.

4.3.3.3. Implementar mesures per facilitar tràmits a les entitats.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques: Secretaria d'Acció Ciutadana.

4.3.3.4. Donar suport a la creació de noves entitats i xarxes potenciant els recursos de formació en línia sobre activitats, tràmits, elaboració de projectes, etc.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques: Secretaria d'Acció Ciutadana.

4.3.3.5. Promoure l'ús de les noves tecnologies, videoconferències, etc. per minimitzar les distàncies entre l'Administració i les entitats.

RESPONSABLE: Departament de Governació i Administracions Públiques: Secretaria d'Acció Ciutadana.

4.3.3.6. Potenciar webs per a la participació dels i les joves, especialment pel que fa a l'àmbit de l'atenció a la salut sexual.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

4.3.3.7. Potenciar l'ús de les noves tecnologies que millorin l'oferta de serveis de salut per tal de facilitar la participació de les persones.

RESPONSABLE: Departament de Salut.

6. El procés d'impuls, seguiment i avaluació

El Pla estratègic ha volgut configurar-se, des del primer moment, com un projecte comú, percebut com a propi per totes les parts de les quals depèn la seva execució.

El resultat d'aquest procés és un compromís clar d'acció entorn de l'estratègia acordada.

El Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana preveu una fase posterior a la seva elaboració i aprovació que consisteix en l'impuls, el seguiment i l'avaluació, que liderarà i coordinarà la Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania del Departament d'Acció Social i Ciutadania.

A causa de la naturalesa pròpia del Pla i tenint present que es tracta d'un pla estratègic, preveure els instruments per al seu impuls, seguiment i avaluació és vital, ja que és voluntat del Govern de Catalunya garantir la concreció dels objectius estratègics en actuacions concretes, però, també, garantir la continuïtat i la millora de l'estratègia en si.

El Pla estratègic pretén, per tant, ser subjecte i objecte del canvi pel que fa a l'harmonització dels temps, i amb aquesta voluntat calen mecanismes que permetin ajustar i actualitzar l'estratègia a les noves necessitats.

El procés d'impuls, seguiment i avaluació es traduirà en:

- El desenvolupament dels objectius claus i els compromisos dels diferents departaments de la Generalitat de Catalunya per impulsar l'estratègia, des del convenciment que l'acció de govern és una part important per donar resposta a la asincronia actual dels temps.
- La identificació dels avenços, els nous reptes i els propòsits que sorgeixen a la llum en aquest procés d'impuls i seguiment i que permetran una avaluació dels resultats, però també del plantejament de l'estratègia mateixa.
- L'articulació de mecanismes efectius de cooperació, suport i consens amb els ajuntaments a través de pactes locals, per tal que puguin liderar en els seus territoris un esforç de concreció i concertació, definint les estratègies locals per a la gestió del temps.

- La creació i l'impuls de processos i espais de participació amb entitats, institucions, associacions i les persones interessades, que permetran avaluar, alimentar i reajustar l'estratègia.

Per articular l'exercici d'aquestes funcions d'impuls, seguiment i avaluació del Pla, la Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania preveu adoptar un seguit de mesures, que són les següents:

- **Creació i direcció de l'Oficina del Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana, com a òrgan d'impuls, seguiment i avaluació del Pla.**
- **Direcció i dinamització del marc estable de coordinació interdepartamental per garantir l'impuls, el seguiment i l'avaluació dels compromisos assumits: Comissió Interdepartamental de Suport a les Famílies (CISF).**

La CISF esdevindrà un òrgan de coordinació i de treball interdepartamental que orientarà, facilitarà i promourà l'assumpció de compromisos per part dels departaments implicats.

Anualment es concretaran les actuacions pressupostades i que estan relacionades amb les mesures del Pla. Les actuacions podran ser noves o de continuïtat de l'any anterior.

- **Elaboració d'un informe anual de seguiment, avaluació i millora de l'estratègia.**
L'avaluació d'aquests tipus de plans esdevé, sobretot, una oportunitat per facilitar la reflexió, examinar processos, identificar els avenços i recollir els nous reptes i propòsits. Des d'aquesta perspectiva, la separació tradicional entre avaluació i planificació es dilueix. Aquest informe incorpora no sols les dades objectives pel que fa al resultat operatiu de l'estratègia en la realitat quotidiana de les persones, sinó també les opinions i perspectives de les principals parts implicades i propostes de millora.

- **Avenços**

Es treballen aquells fets que indiquen una evolució positiva, coherent amb l'orientació que estableix. D'altra banda, per a cada una de les mesures que concreten els objectius, s'assenyalen les principals actuacions desenvolupades.

- **Retrocessos i dificultats**

Es constaten aquells dèficits, dificultats o retrocessos que obstaculitzen l'evolució en el sentit que assenyalava el Pla.

- **Conclusions i accents de futur**

Es fa una valoració de la situació actual tenint en compte els paràmetres analitzats anteriorment.

- **Creació d'un sistema d'indicadors quantitius i qualitius.**

Ha de permetre el seguiment i l'avaluació de les mesures i també de l'estratègia en si mateixa.

- **Creació, impuls i coordinació d'un consell ciutadà d'impuls de les polítiques del temps.**

Amb la participació de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, l'Administració local, els consells de participació de la Generalitat de Catalunya i el conjunt d'agents socials i comunitaris implicats que es consideri.

- **Creació, impuls i coordinació de consells territorials de participació sobre polítiques del temps.**

Tenen abast territorial i compten amb la participació de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, de l'Administració local, d'entitats i d'associacions del territori, com també de la ciutadania en general.

- **El Pacte local: un impuls a la definició de les estratègies locals per als usos i la gestió del temps (suport, diàleg, col·laboració, consens i aprenentatge compartit).** El Pacte local es proposa des del convenciment que és necessari concretar el Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana en els diferents territoris i municipis de Catalunya.

Aquest pacte local es portarà a terme a partir d'una reflexió sobre les prioritats del territori, avançant des del diàleg, la col·laboració, el consens i el compromís amb la xarxa social i comunitària del territori i reconeixent el camí iniciat en aquest sentit per molts governs locals.

Eixos per a l'impuls i el seguiment del Pla

